

Mospagimi i alimentacionit, problem i nënave – prindërve vetushqyes

Institucionet e transferojnë përgjegjësinë kur kërkohen shifrat

Ministria e Punës dhe e Përkujdesjes Sociale nuk ka të dhëna për numrin e nënave vetushqyese në Mal të Zi. Në këtë dikaster të Qeverisë nuk kanë të dhëna për numrin e nënave vetushqyese të cilat përfitojnë alimentacionin.

Sandra MILIQEVIQ/Lidija ROGANOVIC

Ka bërë ceremoni martesore, ka luajtur futboll, tenis, ka bërë jetë luksoze, kurse nuk e ka paguar alimentacionin për mua dhe fëmijët, por unë nuk mund ta vërtetoj, sepse asgjë nuk ishte e regjistruar në emrin e tij... e përshkruan problemin e vet nëna vetushqyese, e cila dëshironte të qëndronte anonime, sepse nuk dëshiron që t'i dalë emri në media, apo atë t'ia lexojnë fëmijët.

Edhe pse ligjet malazeze përcaktojnë se prindërit duhet të paguajnë alimentacionin deri në moshën 18-vjeçare të fëmijës, e në rast se fëmija në moshë madhore është duke vijuar shkollimin e rregullt, deri në moshën 26-vjeçare, në praktikë nuk ndodh kështu.

Numri i prindërve vetushqyes dhe i atyre që përfitojnë alimentacionin, në institucionin kulmor – Ministrinë e Punës dhe Përkujdesjes Sociale – nuk është i njohur. Në thirrjet e shumta të gazetarëve, ata u janë përgjigjur përmes telefonit se – „Ligji për mbrojtjen sociale dhe të fëmijëve nuk e njeh termin 'nëna vetushqyese‘“.

Mirëpo avokatja e OJQ „Shtëpia e Sigurt“, Tijana Vuksanoviq, shpjegon definicionin e prindërit vetushqyes. „Neni 19, paragrafi 1, pika 10a e Ligjit për Mbrojtjen Sociale dhe të Fëmijëve nënkupton të dy prindërit individualisht, pra edhe nënat vetushqyese“.

Ish-burrat shpesh e fshehin pronën

Nëna vetushqyese apelon te gjykatat dhe prokuroria malazeze që çështjet gjyqësore që lidhen me alimentacionin të kenë prioritet. Ajo shpjegon se ish-burri, konform dispozitave ligjore, pas divorcit e ka paguar alimentacionin.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

„Vetëm disa muaj. Pastaj e ka ndërprerë, kështu që kam vendosur t'i dorëzoj gjyqit propozimin për ekzekutimin e vendimit“, thotë ajo.

Ajo sqaron se procedura nënkupton që përmbaruesi publik t'ia dorëzojë të dhënat bankës, e cila e bllokoi llogarinë bankare derisa të mos i shlyejë detyrimet e pagesës.

„Në rastin tim, kjo ishte e vështirë, sepse ai nuk i ka paguar të hollat nëpërmjet llogarisë bankare. Hapi i ardhshëm ishte propozimi për hipotekimin e pronës, mirëpo as kjo nuk ishte efikase, sepse çdo gjë ishte e regjistruar në emër të babait tij – automjeti, shtëpia dhe banesat“, theksoi ajo.

Nga mekanizmat juridike i kishte mbetur të dorëzojë padi penale për mospagimin e alimentacionit.

„Padinë e kam parashtruar te Prokuroria Themelore e Shtetit dhe pas kësaj jemi ftuar që të deklarohejmë“, thotë ajo.

Në prokurori treguan ndjesi për problemin e saj, por procesi zgjati shumë.

„As pas afatit gjashtëmuor ai nuk e ka paguar borxhin, as shumën e rregullt. Unë është dashur të jem këmbëngulëse, sepse procesi vazhdoi pas katër muajsh. Ai është munduar ta kompensojë atë shumë duke ofruar llogari për blerjen e atleteve dhe nevojave të rregullta të fëmijëve, gjë që nuk është e lejuar me ligj“, ka thënë ajo.

Në seancën kryesore është diskutuar për dërgimin e bashkëshortit në burg, gjë që ajo e ka refuzuar. Ka pasuar dënimi me kusht që në afat prej një viti të paguajë alimentacionin e prapambetur, sepse përndryshe do ta priste dënimi me burg. Ish-bashkëshorti është ankuar për gjendjen e keqe materiale, derisa gjendja reale, siç thekson kjo nënë vetushqyese, ishte ndryshe.

„Ka bërë jetë luksi, por asgjë nuk figuronte në emër të tij“, ka theksuar ajo.

Rastësisht, gjendja e tij materiale ndryshoi falë shitjes së pronës familjare në shumë milionëshe.

„Blerësi i pronës është dashur t'i paguajë të hollat në llogarinë bankare të ish-bashkëshortit tim, por llogaria ka qenë e bllokuar. Për ta zhblokuar është dashur të paguajë shumën e prapambetur të alimentacionit. Ka paguar vetëm një pjesë“, ka shtuar ajo.

Pas kësaj, një kohë të shkurtër e ka paguar alimentacionin, pastaj përsëri e ka ndërprerë. Përsëri ka parashtruar propozimin për ekzekutim.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Beteja e kësaj gruaje në gjykatë zgjat që katër vite.

MT: Shuma minimale për ekzistencë

Shuma më e ulët e alimentacionit është 67 euro për fëmijë, nëse prindi nuk është i punësuar dhe nuk ka mjete për jetesë.

Dejana Ponosh nga OJQ „Shoqata Prindërit“ thotë se „me përfundimin e martesës mbaron roli ynë martesor, por jo edhe prindëror“.

„Një nga problemet e dalluara është alimentacioni i ulët dhe mospagimi i tij. Nuk janë gjetur mekanizmat për themelimin e fondit të alimentacionit, nuk ekziston vullneti i shprehur nga përgjegjësit për të zgjidhur diçka“, ka theksuar Ponosh.

Avokatja e Qendrës për të Drejtat e Gruas, Tijana Zhivković, thotë se ka prindër që qëllimisht e shmangin pagesën, por edhe të tillë që nuk mund ta kryejnë për shkaqe objektive. Shkak për këtë është sëmundja dhe të ngjashme. Ajo e sheh zgjidhjen në themelimin e fondit të alimentacionit dhe ashpërsimin e politikave ndëshkimore.

„Ekzistenca e fondit të alimentacionit pa dyshim që do të siguronte realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave themelore të fëmijëve, kurse shteti nga ana tjetër, duhet të parashikojë mekanizmat e pagesës nga ofruesi i mbështetjes, në emër të të cilit janë bërë pagesat e alimentacionit nga fondi“, ka shpjeguar avokatja.

Mospagimi i alimentacionit është një prej formave të rënda të dhunës ndaj femrave dhe fëmijëve, sipas Konventës së Stambollit, nënshkruese e së cilës është Mali i Zi. Avokatja Zhivković tregon se çfarë strategjie përdorin ofruesit e mbështetjes për të shmangur pagesën.

„Puna në të zezë, regjistrimi i të drejtave pronësore mbi pasurinë e luajtshme dhe të paluajtshme te personat e tjerë, hapja e firmave në emër të personave të tjerë dhe të ngjashme, janë vetëm disa prej mënyrave që ofruesit e mbështetjes financiare përpiqen t'i shmangen detyrimit të pagesës së alimentacionit“, thekson Zhivković.

E drejta e publikut për të ditur dhe institucionet përgjegjëse

Ministria e Punës dhe e Përkujdesjes Sociale nuk ka të dhëna për numrin e nënave vetushqyese në Mal të Zi. Në këtë institucion janë shprehur se nuk kanë të dhëna për numrin e prindërve

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

vetushqyes dhe kanë theksuar se Ligji për mbrojtjen sociale dhe të fëmijëve nuk e njeh termin „nëna vetushqyese“.

Në këtë dikaster të Qeverisë nuk kanë të dhëna as për numrin e nënave vetushqyese të cilat përfitojnë alimentacion. Pas telefonatave dhe e-maileve të shumta, janë përgjigjur se për këtë është kompetent gjyqi. Sidoqoftë, kërkesa për përgjigje në këtë pyetje po bëhet gjithnjë e më e pasigurt.

Gjykata Themelore në Podgoricë nuk i ka të dhënat e kërkuara, prandaj na kanë drejtuar te Gjykata Supreme. Nga Gjykata Supreme u përgjigjën se nuk i kanë këto të dhëna dhe shtuan:

„Sugjerojmë që lidhur me këtë t'i drejtoheni ndonjë gjykate themelore, të cilat në këto procedura janë gjykata të shkallës së parë, si dhe Gjykatës së Lartë në Podgoricë ose Bijello Polje, si gjykata të shkallës së dytë“.

Pas përgjigjes nga Gjykata Supreme, Gjykata Themelore i ka përcjellur të dhënat lidhur me aktvendimet për shkak të mospagimit të alimentacionit.

„Deri në mes të tetorit 2020 janë shqiptuar pesë dënime me kusht për veprën penale të mospagimit të mbajtjes nga neni 221 i Kodit Penal të Malit të Zi. Në vitin 2019, ky numër ishte 49, prej të cilëve gjashtë kanë të bëjnë me dënime me burg, 35 dënime me kusht dhe gjashtë dënime me punë në interes publik“, këto janë të dhënat që kemi arritur t'i fitojmë.

Barrë e madhe për gra

Psikologia Jovana Strugar vlerëson se nënat vetushqyese shpesh bartin barrë të madhe të shqetësimit, duke paralajmëruar se gratë kanë nevojë për përkrahje shtesë.

Strugar shpjegon se prindërimi vetushqyes vjen jo vetëm me ndërprerjen e marrëdhënies martesore, por edhe me vdekjen, humbjen dhe largimin e njërit prej partnerëve. Ajo shton se është e nevojshme të zhvillohen strategjitë e ndihmës në nivel të individit dhe shoqërisë.

„Atë që shoqëria mund të bëjë për këtë çështje është të ndërtojë kapacitete institucionale të fuqishme për të ndihmuar prindërit vetushqyees (ndihma materiale, kopshtet etj.), të promovojë fuqizimin femëror, pavarësinë ekonomike dhe të krijojë mundësitë ku femrat mund të realizohen në role të ndryshme. Rrjeti familjar dhe miqësor po ashtu mund të jetë një ndihmë e madhe, duke ofruar kapacitetet e tyre“, ka thënë psikologia.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.

Nga ana tjetër, Qendra për Punë Sociale në bashkëpunim me Entin për Punësim ka një plan veprimi lidhur me gjetjen e punës për prindërit vetushqyes – përfitues të mbështetjes materiale. Ligji për mbrojtje sociale dhe të fëmijëve në nenin 15 përcakton: „Për shfrytëzuesit, të drejtat dhe ofruesit e shërbimeve mbahet evidenca, në përputhje me këtë ligj.”

Kemi kontaktuar Qendrën për Punë Sociale. Pas një muaj e gjysmë pritjeje të përgjigjes nëpërmjet e-maileve dhe shumë thirrjeve telefonike, fituam përgjigje për numrin e nënave vetushqyese të punësuara përmes bashkëpunimit të Qendrës dhe Entit. Kjo ishte përgjigjja e tyre:

„Qendra nuk ka informata për momentin se sa shfrytëzues janë punësuar.“

Në anën tjetër, të dhënat e vjetra të Monstat-it (2011) tregojnë se në Mal të Zi ka rreth 25.000 familje që përbëhen nga nëna me një fëmijë. Ndërsa familje ku babai jeton vetëm me një fëmijë janë mbi pesë mijë.

Në gjashtë muajt e parë të vitit 2020 kanë ndodhur 257 divorce, derisa janë lidhur 663 martesë. Të dhënat e Monstatit tregojnë se numri i divorceve në vitin 2019 ishte 841, kurse më 2018 ky numër ishte 849.

This project was funded, in part, through a U.S. Embassy grant. The opinions, findings, and conclusions or recommendations expressed herein are those of the author(s) and do not necessarily reflect those of the Department of State.

Ovaj projekat je dijelom finansirala Ambasada SAD u Podgorici. Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke koji su ovdje izneseni su stav autora i ne odražavaju nužno stav Stejt dipartmenta/Vlade SAD.